

Ο ΝΤΕΜΠΥΣΣΥ ΔΕΣΜΩΤΗΣ

Μεταφράζουμε παρακάτω ένα άρθρακι του **Edmund Luft**, που—για ποσοτή φορά;—ἀνακινεί το ζήτημα της δυνατότητας μεταγραφής θ μάτων από τή μιὰ τέχνη στήν ἄλλη καί τῆς ἐπιτυχίας πού ἔχει τό περίεργο αὐτό ἐγγέγραμμα. Εἰκόνες ἀπό τήν ζωή τήν ἴδια, ἀπό τήν φύση, ἀπό τήν πραγματικότητα, μπορεῖ βέβαια ν' ἀποδώσῃ ἡ μουσική περίφημα, τουλάχιστον ὅσο καλά καί οἱ εἰκαστικές τέχνες. Ὁ «Μολδάβας» τοῦ Σμέτανα, τῆς «Κυριασίας» τοῦ Πιτόττι, ὁ «Ρήνος» τῆς Βαγκνερικῆς Τετραλογίας, ἡ «Βουλγαγιμένη Μητρόπολις» τοῦ Ντεμπυσσύ καί τόσα ἄλλα μᾶς πείθουν γι' αὐτό. Ἀλλά βέβαια τό τοπίο εἶνε κῆτι ζωντανό κι' ἔχει καί στήν ἀκίνησια του ἕνα ἴχνος κινήσεως: Τό ποτάμι κυλάει, ἡ χλόη σαλεύει, τό ποῦλι πετάει πάνωθ' ἑῶς, ὁ ἀέρας ἀκούεται πού φυσάει· δὲλα τὸ ζωντανά, πού περνᾶνε ἐπάνω του τοῦ δίνουν κῆτι ἀπό τόν παλμό τους, ἀπό τήν κίνησή τους, ἀπό τή ζωή τους. Καί εἰκόνες ὅμοιας ἀψυχῆς, ζωογραφισμένες μέ χρώματα πάνω σέ μιὰ ἐπιφάνεια ὁποιαδήποτε ἔχει τήν ἰκανότητα νὰ ἀποδώσῃ καί, τίς περισσότερες φορές νὰ δυναμώσῃ, νὰ συμπληρώσῃ ὁ ἦχος καί ὁ ρυθμός. Γιὰ νὰ πεισθοῦμε γι' αὐτό φτάνει νὰ θυμηθοῦμε τό πασίγνωστο ἔργο γιὰ πιάνο τοῦ Ρώσσου συνθέτη Μουζόρσκυ, πού μετέγραψε καί γιὰ ὀρχήστρα ὁ Ραβέλ: «Εἰκόνες ἀπό μιάν ἔκθεση.» Εἶνε κῆτι, πού κυριολεκτικῶς βλέπομε μέ τό αὐτί. Τό βαρὺ ἐκεῖνο «βοῦδαμαξόν» τὸν «Πλοῖσιον καί τὸν φτωχὸ Ἐβραῖον» τὸν ἔνα μέ τὴν ἐπαροχή του, τὸν ἄλλον μέ τὴ μίζερια του, τὸ «παλιὸ παλάτι» μέ τὸν τροβαδοῦρον πού τραγουδεῖ κάτω ἀπὸ ἕνα παράθυρο τὴν σερενάδα του, τὴν «Πόλιν τῆς πάλαις πολιτείας» τὸ μαλλιοτράβηγμα τὴν γυναικῶν πού τοσακώθηκον στήν λαϊκὴ ἐκείνη ἀγορά....

Ἄς δοῦμε τώρα τὴν ἀντίθετη προσπάθεια. Ἀπόδοση μουσικῶν κομματιῶν μέ εἰκόνες καί μάλιστα μέ εἰκόνες κινούμενες, μέ φιλμ. Νά τί μᾶς λέει σχετικὰ ὁ **Edmund Luft**.

«Ὁ Γάλλος σκηνοθέτης μορφωτικῶν ταινιῶν **Séan Milry**, καταπίναται στή μικρῆς διαρκείας (15' ταινίας του) «εἰκόνες γιὰ τὸν Ντεμπυσσύ (*Images pour Debussy*) καί συλλαβῆ καί νὰ ἐκφράσῃ ὀπτικά τρία κομμάτια τοῦ Γάλλου Δασκάλου, παίγνια ἀπὸ τὸν **Jacques Fényrier**. Παρόμοιες προσπάθειες δὲν γίνονται γιὰ πρώτη φορά.

Ὁ Ἀϊσενστάιν ὁ Ρούτμαν ὁ Ντιζνέυ στή «Φαντασίον» του, δοκίμασαν νὰ δολοκληρώσουν καί νὰ ἐρμηνεύσουν μουσικοῦς θησαυροὺς μέ ὀπτικές παραστάσεις χωρὶς νὰ φθάσουν σ' ἕνα ἰκανοητικὸ ἀποτέλεσμα. Ἡ ταινία τοῦ **Milry** ἀποδεικνύει ὅτι καί ὁ συμβολισμὸς τοῦ Ντεμπυσσύ δὲν ἐπιδέχεται σχεδὸν τὴν ἐρμηνεία μέ τό φωτογραφικὸ φακό. Ἄς ἐξετάσουμε τίς εἰκόνες μιὰ - μιὰ: **En bateau** (Ἐπὶ τοῦ πλοίου), Γλιωστρῶμε πάνω σὸ ρεῦμα ἐνὸς στενοῦ ποταμοῦ. Τὰ δέντρα σχηματίζουν πάνω ἀπὸ τὴν ἀκροποταμιὰ ἕνα θόλο. Τὸ τιμόνι βουτάει ἀργὰ καί ἄνετα μέσα στὸ νερό. Σιγὰ σιγὰ ἐρχονται διάφοροι κλῶνοι κοντὰ μας, ὅλοένα πιὸ κοντὰ μς, καί μοιάζουν νὰ ἐγγίζουν τὸ πρόσωπό μας. Τὸ κῆμα ἀπαλοθρῶνεται στήν ἄχθῃ καί προχωροῦμε παραδομένοι σ' ἄνερα.

«**Mouvement**» (Κίνηση) Εἶνε τὸ δεύτερο κομμάτι καί τώρα βλέπομε τὴν κίνηση τοῦ νεροῦ στὰ παιχνιδισματα τοῦ νεροῦ πού κάνει καί πού εἶνε ὁλων τῶν εἰδῶν, ἀπὸ τὸ φλοισβισμα πάνω στίς ὄμαλές γυαλιωτέρες δλοκάθαρες πετροβλες ὡς τὸ σπάσιμο τοῦ κύματος, πού ὀρμαίει στὸ βράχο.

Κι' ἐρχόμαστε στὸ τρίτο κομμάτι: «**Clochet ὁ Ira-vers les feuilles**» (Καμπαναριὸ ἀνάμεσα στὰ φύλλα) ὅπου ἀπὸ τὸ δάσος ὕψωνεται τὸ καμπαναριό. Παίγνιθμα τῶν φύλλων πού τρεμουλιάζουν στὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου καί στίλβουν καί σχεδὸν λυμυρίζουν σὲ κάθε κούνημα τῆς ἀναεονδράδας. Οἱ εἰκόνες αὐτές, πού συχνὰ εἶνε ἐντυπωσιακώτατες φωτογραφίες παρμένες ἀντίθετα πρὸς τὸ φῶς, εἶνε καί ἀπὸ ἀπόψεως τεχνικῆς ἄλλα καί ὡς συνθέσεις ὀραϊοτάτες καί ἀσθητὰ καλλιτεχνικῆς μέ τὴν βαθύτερη σημασία τῆς λέξεως. Δὲν ὀπάρχει οὔτε τὸ πιὸ μικρὸ σημεῖο πού θὰ μπορούσε νὰ κατηγορηθῆ, ὅτι πληγώνει τὴν αἰσθητικὴ. Ἀμεμπτον τὸ κῆψιμον καί προσαρμοσμένο κατὰ τρόπο ἄψωγον τὸ χρόνον καί στὸ ρυθμὸ τῆς μουσικῆς. Ἡ ἐκλογὴ τῶν εἰκόνων ἔγινε ἔτσι πού νὰ μποροῦν ν' ἀποδοθοῦν μέ ἐναλλαγῆς φωτεινῶν καί σκιερῶν σημείων ἡ εὐρύτης καί ὁ ὄγκος; τοῦ ἤχου χωρὶς μ' αὐτὸ νὰ γίνετα μιὰ κοινώτυπη ζωγραφικὴ ἀπόδοση ἀτμοσφαιρας. Καί ὅμως... καί ὅμως ὅλο αὐτὸ δὲν εἶνε τίποτα παραπάνω ἀπὸ ἐκαστὸ σὲ διάφορες διαστάσεις. Τὸ ἔργο ὄραϊον, αὐτὸ καθαυτὸ, αὐτῶματα φέρνει μιὰ ἀλλαγὴ καταστάσεων. Κυριαρχεῖ

Η ΠΕΡΙΕΡΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΜΑΤΙ ΤΣΙΑΚΟΣΣΚ

Η ιστορία του Ντεμιουργία του Ντεμπουσσώ διατρέχει απόλυτως την όπερική και άποτινάσει μακριά της την έρμηγεία που στενεύει τὰ δριά της. Καί στό τέλος ξαναγεννιέται τό έρώτημα: "Έχει ανάγκη μιὰ μουσική αύτοῦ τοῦ είδους από έπεξηγήσεις; Δικαιολογείται μιὰ προσπάθεια τοῦ φίλμ νά τήν άπλοποιήση καί νά τήν κατευθύνη έτσι, στενοχωρώντας τή φαντασία καί τή συγκίνηση που προκαλεί μέσα σέ άσπρόμαυρα χειροπιαστά—νά τὰ ποῦμε—πλαίσια; 'Η άπόπειρα που έπεχείρησε τό μουσικό φίλμ άπάντησε όλοκάθαρα άρνητικά.

Η ιστορία του Ντεμιουργία του Ντεμπουσσώ διατρέχει απόλυτως την όπερική και άποτινάσει μακριά της την έρμηγεία που στενεύει τὰ δριά της. Καί στό τέλος ξαναγεννιέται τό έρώτημα: "Έχει ανάγκη μιὰ μουσική αύτοῦ τοῦ είδους από έπεξηγήσεις; Δικαιολογείται μιὰ προσπάθεια τοῦ φίλμ νά τήν άπλοποιήση καί νά τήν κατευθύνη έτσι, στενοχωρώντας τή φαντασία καί τή συγκίνηση που προκαλεί μέσα σέ άσπρόμαυρα χειροπιαστά—νά τὰ ποῦμε—πλαίσια; 'Η άπόπειρα που έπεχείρησε τό μουσικό φίλμ άπάντησε όλοκάθαρα άρνητικά.

ό τόνος, ό ήχος, ή μουσική. 'Η δημιουργία του Ντεμπουσσώ διατρέχει απόλυτως την όπερική και άποτινάσει μακριά της την έρμηγεία που στενεύει τὰ δριά της. Καί στό τέλος ξαναγεννιέται τό έρώτημα: "Έχει ανάγκη μιὰ μουσική αύτοῦ τοῦ είδους από έπεξηγήσεις; Δικαιολογείται μιὰ προσπάθεια τοῦ φίλμ νά τήν άπλοποιήση καί νά τήν κατευθύνη έτσι, στενοχωρώντας τή φαντασία καί τή συγκίνηση που προκαλεί μέσα σέ άσπρόμαυρα χειροπιαστά—νά τὰ ποῦμε—πλαίσια; 'Η άπόπειρα που έπεχείρησε τό μουσικό φίλμ άπάντησε όλοκάθαρα άρνητικά.